

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Gun Törnblad, samhällsbyggnadschef
0221-252 84
gun.tornblad@koping.se

KOMMUNSTYRELSEN

Remiss, Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper, förslag till beslut

Köpings kommun har beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens förslag att avskaffa producentansvaret för returpapper och istället lägga ansvaret för insamling och materialåtervinning av returpapper på kommunerna. Synpunkter lämnas till Regeringskansliet senast 30 oktober.

Beredning av ärendet

Regeringens remiss kom till Köpings kommun och vidare till samhällsbyggnadsförvaltningen för handläggning den 1 juli.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ställer sig bakom VafabMiljös samt Sveriges Kommuner och Regioners och Avfall Sveriges synpunkter men har inte haft samma möjlighet att lika detaljrikt granska förslaget alla delar. Utifrån detta väljer samhällsbyggnadsförvaltningen att lyfta det kommunala perspektivet, det vill säga hur kommunen och medborgarna bedöms påverkas av förslaget.

Förslaget huvudsakliga innehåll

Förslaget innebär att producentansvaret för returpapper ska upphävas. Den som har returpapper ska även i fortsättningen sortera ut det från annat avfall. Ansvaret att samla in och materialåtervinna returpapper läggs på Sveriges kommuner. Kommunerna ska från den 1 januari 2022 tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser för att samla in utsorterat returpapper. Kommunen ska se till att det returpapper som samlas in hanteras så att materialåtervinning främjas.

Målet ska vara att minst 90 viktprocent av det returpapper som produceras ska materialåtervinnas. Med returpapper avses tidningar, tidskrifter, direktreklam, kataloger och liknande produkter av papper. Det föreslås även att kommunen ska få meddela föreskrifter om att avfall som är lämpligt att materialåtervinna tillsammans med returpapper ska sorteras ut från annat avfall och lämnas till insamlingssystemet för returpapper.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att ställa sig bakom yttrandet gällande förslag till kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Gun Törnblad

Samhällsbyggnadschef

Bilaga

Samhällsbyggnadsförvaltningen- Remiss, Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper, förslag till beslut

Miljödepartementet- Promemoria, Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper

Linda Eriksson, miljöchef
0221-251 64
linda.eriksson@koping.se

KOMMUNSTYRELSEN

Yttrande, Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper

Köpings kommun har beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens förslag att avskaffa producentansvaret för returpapper och istället lägga ansvaret för insamling och materialåtervinning av returpapper på kommunerna. Synpunkter lämnas till Regeringskansliet senast 30 oktober.

Beredning av ärendet

Regeringens remiss kom till Köpings kommun och vidare till samhällsbyggnadsförvaltningen för handläggning den 1 juli. Samhällsbyggnadsförvaltningen har i ärendets beredning haft kontakt med kommunalförbundet VafabMiljö AB för att utbyta synpunkter. VafabMiljö har för avsikt att lämna synpunkter på remissen, vilken samhällsbyggnadsförvaltningen tagit del av. Samhällsbyggnadsförvaltningen har även tagit del av Sveriges Kommuner och Regioners remissyttrande som de gemensamt tagit fram tillsammans med Avfall Sverige. Samtliga nämnda instanser delar uppfattningen av att avstyrka regeringens förslag.

Förslagets huvudsakliga innehåll

Förslaget innebär att producentansvaret för returpapper ska upphävas. Den som har returpapper ska även i fortsättningen sortera ut det från annat avfall. Kommunerna ska från den 1 januari 2022 tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser för att samla in utsorterat returpapper. Kommunerna ska se till att det returpapper som samlas in hanteras så att materialåtervinning främjas.

Målet ska vara att minst 90 viktprocent av det returpapper som produceras ska materialåtervinnas. Med returpapper avses tidningar, tidskrifter, direktreklam, kataloger och liknande produkter av papper. Det föreslås även att kommunerna ska få meddela föreskrifter om att avfall som är lämpligt att materialåtervinna tillsammans med returpapper ska sorteras ut från annat avfall och lämnas till insamlingssystemet för returpapper. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Nuläge för insamling av returpapper i kommunen

I Köpings kommun samlas i dagsläget returpapper i huvudsak in via Fastighetsnära insamling (FNI), Återvinningsstationer (ÅVS) och Återbruket (ÅVC).

Samhällsbyggnadsförvaltningens synpunkter

Samhällsbyggnadsförvaltningen ställer sig bakom VafabMiljös samt Sveriges Kommuner och Regioners och Avfall Sveriges synpunkter men har inte haft samma möjlighet att lika detaljrikt granska förslagets alla delar. Utifrån detta väljer

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Köpings kommun
731 85 Köping

Telefon
0221-250 00

Besöksadress
Kristinelundsvägen 4

E-post och webb
samballsbyggnad@koping.se
www.koping.se

samhällsbyggnadsförvaltningen att lyfta det kommunala perspektivet, det vill säga hur kommunen och medborgarna bedöms påverkas av förslaget.

Samhällsbyggnadsförvaltningen avstyrker regeringens förslag samt motsätter sig att producentansvaret för returpapper upphävs och menar att:

- det i princip bara presenteras ett skäl till den stora förändring som förslaget innebär och det är för att tidningsbranschen menar att de inte klarar av de kostnadsökningar som ett fortsatt producentansvar innebär.
- regeringen måste fatta ett samlat beslut om insamling och återvinning av returpapper och förpackningar från hushållen utifrån ett helhetsperspektiv istället för olika delbeslut samt föreslå en mer genomarbetad analys av konsekvenserna för medborgarna, kommunerna, insamlingen av hushållsavfall och möjligheterna att nå materialåtervinningsmålen.
- det är viktigt att behålla producenternas ekonomiska ansvar för insamling och återvinning av returpapper annars tar regeringen ett beslut som bryter mot den sedan länge väletablerade principen om att förorenaren ska betala för den miljöpåverkan som uppstår i samhället på grund av den verksamhet som bedrivs.
- förslaget om ett kommunalt ansvar för insamling och återvinning av returpapper måste dras tillbaka om inte finansieringen kan säkerställas på annat sätt än via kommunernas renhållningstaxa.
- uppskattade kostnader, förslaget återvinningsmål och tidplan för genomförandet är orimligt.

Bakgrunden till förslaget att avskaffa producentansvaret är att tidningsbranschen (producenterna) menar att de befinner sig i en tid där fler och fler får sin information digitalt och inte via papperstidningar. Detta resulterar enligt tidningsbranschen i minskade intäkter från materialåtervinningen. Samhällsbyggnadsförvaltningen anser dock inte att lösningen är att överföra ansvaret för insamling och återvinning av tidningar och returpapper på kommunen. I begreppet "returpapper" omfattas förutom tidningar även olika former av direktreklam och kataloger. Dessa producenter är inte i samma ekonomiska situation som tidningsbranschen.

Förslaget saknar ett helhetsperspektiv när det gäller avfall som ska samlas in från hushållen. Risken är stor att regeringen, med de delbeslut inom avfallsområdet som är på gång, gör att hushållen får en situation där olika typer av avfall ska lämnas på flera olika platser och med olika insamlingslösningar. För att återvinningen i samhället ska öka måste det vara lätt för hushållen att göra rätt. Därför är det viktigt att regeringen fattar ett samlat beslut om insamling och återvinning av returpapper och förpackningar från hushållen utifrån ett helhetsperspektiv. Det är också viktigt att det görs en mer genomarbetad analys av konsekvenserna för medborgarna, kommunerna, insamlingen av hushållsavfall och möjligheterna att nå materialåtervinningsmålen.

Producenterna har enligt förslaget en kostnad på ca 450 miljoner kronor per år för insamling och materialåtervinning av returpapper. Förslaget innebär att kostnaden istället läggs över på Sveriges kommuner. Följden av kostnadsöverföringen blir att kommunerna måste höja renhållningstaxan med motsvarande belopp. Enligt uppgift

från VafabMiljös yttrande handlar det om en ökad kostnad för hela VafabMiljö-regionen motsvarande ca 30 miljoner kr per år. För att täcka dessa kostnader bedöms renhållningstaxorna att behöva höjas med 8-10 procent.

Ett kommunalt övertagande för hantering av returpapper innebär att de som väljer att inte köpa papperstidningar eller de som aktivt tackar nej till reklamutskick ändå tvingas finansiera insamling och återvinning av returpapper i och med att kostnaden läggs på renhållningsabonnemanget. Finns ett producentansvar är det bara de som köper papperstidningar som betalar för den miljöpåverkan som tidningarna ger upphov till.

Dessutom innebär förslaget att ett kommunalt ansvar för hantering av returpapper bryter mot en sedan länge central princip, både inom EU-rätten och miljöbalkslagstiftningen, att det är den som förorenar som ska betala ("förorenaren betalar"). Under punkt 7.3 i förslaget "Principen om att förorenaren betalar" menar regeringen att det är konsumenten som är förorenaren när det gäller tidningspapper och att producenten av papperet inte har någon roll som förorenare:

"Returpapper uppstår när konsumenten har läst färdigt och vill göra sig av med tidningen. Konsumenterna blir då avfallsproducenter. Det är rimligt och möjligt att betrakta konsumenten som förorenare eftersom det är de som gör valet att göra sig av med produkten."

Principen har tidigare varit ett starkt argument för just producentansvar eftersom ansvaret automatiskt gör att kostnaden för en produkts avfallshantering enbart belastar de som producerar och/eller konsumerar produkten.

I producentansvarsförordningarna har producenterna i mycket hög grad bedömts som förorenare och varit de som har ansvar för att finansiera insamlingen och återvinningen, eftersom det enbart är de som kan lägga samtliga kostnader på de produkter som konsumenterna väljer att köpa. Ett kommunalt ansvar för insamlingen och återvinningen av returpapper innebär ett stort avsteg från principen om att förorenaren ska betala. En renhållningstaxa går inte att utforma så att enbart de som konsumerar och har behov av att göra sig av med en papperstidning betalar för den kostnaden.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser också en risk i att fler producenter som ligger under ett produktområde med producentansvar också kommer att hävda att de inte har ekonomi för att ta fullt ansvar för insamling och materialåtervinning.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Gun Törnblad
Samhällsbyggnadschef

Linda Eriksson
Miljöchef